

the ecological theory of drought resistance of plants and the organizer of agricultural research and science. The role of archival material in the historical research is shown. It has been found that discovered material was not previously examined in scientific publications. In particular, the author of the study has found information about the appointment of V.V. Kolkunov a member of the Plenum of the Home Studies in 1923. Documents about his son «Case of Kolkunov Vladimir Vladimirovich», who was recognized as an enemy of the state and shot in 1920, are examined for the first time. A number of protocols have also been found regarding the political persecution of the Professor, where the accusations were groundless, and the case was trumped-up. A number of discovered documents certified the historical fact about careful selection of staff (entrants and lecturers) and the verification of their «reliability» in the early of the 20th century and after the formation of the Soviet power. All these data have made it possible to present the life path of Professor V.V. Kolkunov.

Key words: V.V. Kolkunov, archival documents, archives, the case, autobiography, political persecution, rehabilitation, document support, information source.

Одержано 07.03.2018.

УДК 94 (477) (092): 636.09 (477)

*Володимир Кашперський
(Переяслав-Хмельницький)*

ВНЕСОК АКАДЕМІКА Г.О. БОГДАНОВА В РОЗВИТОК ЗООТЕХНІЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

У статті розкрито внесок академіка Української академії аграрних наук Г.О. Богданова в організацію та розвиток зоотехнічної науки в Україні. Розкрито, що перебуваючи значну частину свого життя на керівних посадах, учений керував науково-дослідною роботою з різноманітних питань зоотехнії, надавав науково-методичну допомогу ученим-зоотехнікам країни, щороку брав участь у міжнародних, всесоюзних та українських наукових конференціях, нарадах, симпозіумах. Вчений став автором численних наукових праць, що і до сьогодні не втратили свого практичного значення. Наукові інтереси Г.О. Богданова були пов'язані із завданнями, які ставилися перед зоотехнічною наукою потребами сільськогосподарського виробництва і розвивалися у руслі вітчизняної та світової науки.

Ключові слова: академік Г.О. Богданов, зоотехнічна наука, наукова діяльність, наукова школа.

Значення науки в існуванні і прогресі людського суспільства загальновідоме. При цьому важко переоцінити роль фундаторів наукових шкіл, видатних учених-особистостей в розвитку науки й інноваційних технологій. До непересічних особистостей, видатних вчених вітчизняної аграрної науки належить доктор сільськогосподарських наук, професор, академік УААН — Григорій Олександрович Богданов. У сучасних напружених умовах технологічного і радіонуклідного забруднення довкілля особливо важливий його практичний внесок, перш за все, в розвиток науки про повноцінну, нормовану годівлю сільськогосподарських тварин у контексті реалізації їх генетичного потенціалу продуктивності, відтворної здатності, виробництва екологічно безпечної, високоякісної продукції тваринництва [10, с. 12].

На основі опрацьованих матеріалів, відповідно до найважливіших подій на життєвому шляху Григорія Олександровича Богданова, життя та наукову діяльність вченого можна поділити на два періоди: I (1944-1956) — формування наукового світогляду, суспільно-політичних поглядів та уподобань дослідника; II (1956-2009) — становлення Григорія Олександровича як вченого. За підсумками науково-дослідної та організаційної діяльності, у зв'язку з інтенсивністю роботи дослідника, останній період варто поділити на харківський (1956-1976 рр.) та київський (1976-2009 рр.) підперіоди, що обумовлено зміною місця роботи та варіюванням наукового пошуку. Власне на другий період припадає найбільш інтенсивна діяльність вченого-дослідника, тому зупинимось детальніше на аналізі ключових аспектів його життєдіяльності.

Після закінчення аспірантури у жовтні 1956 р. Г.О. Богданов продовжив свою наукову працю в Науково-дослідному інституті тваринництва Лісостепу та Полісся УРСР на посаді молодшого наукового співробітника відділу годівлі сільськогосподарських тварин. Протягом 1956-1958 рр. учений пише низку одноосібних статей за темою кандидатської дисертації. У цей час питання розробки теоретичних основ годівлі сільськогосподарських тварин, технології виробництва та використання кормів посідають центральне місце у його науково-дослідній роботі.

У 1958 р. на Вченій Раді Харківського зоотехнічного інституту пошуковець успішно оприлюднив результати дисертаційної роботи. Після захисту дисертації Г.О. Богданова переводять на посаду старшого наукового співробітника цього ж відділу. Коло його наукових досліджень поступово почало розширюватися, зокрема, разом із директором НДІ тваринництва Лісостепу та Полісся УРСР, академіком ВАСХНІЛ Й.А. Даниленком він розпочав дослідження, пов'язані з організацією раціонального літнього утримання тварин, що лягли в основу низки наукових публікацій періоду 1958-1962 рр. [6, 7, 8 та ін.].

З 1963 по червень 1970 р. Г.О. Богданов перебував на посаді завідувача відділу годівлі сільськогосподарських тварин. У ці роки науковець проводив дослідження щодо впливу згодовування коровам сечовини на уміст її в крові та молоці, виконав низку досліджень, пов'язаних із згодовування кукурудзяного силосу і цукрового буряку тваринам, приділив увагу проблемам амінокислотного живлення сільськогосподарських тварин. Після багаторічної, наполегливої та клопіткої праці Г.О.Богданов завершив роботу над докторською дисертацією «Обмін речовин та продуктивність свиней у зв'язку з рівнем та якістю протеїну в раціонах», результати якої у 1969 р. було представлено на Вченій раді Донського сільськогосподарського інституту. Результати науково-дослідної роботи вченого були викладені у понад як 40-ка наукових публікаціях.

З червня 1969 р. Г.О. Богданов став замісником директора НДІ тваринництва Лісостепу та Полісся УРСР. За цей період опублікував 7 наукових робіт з проблем азотистого обміну в свиней за годівлі звичайної та високолізінової кукурудзи, впливу згодовування окремих амінокислот на репродуктивність тварин тощо.

Впродовж 1970-1973 рр. вчений очолював Харківській зооветеринарний інститут та за сумісництвом завідував кафедрою годівлі сільськогосподарських тварин, а в жовтні 1970 р. одержав звання професора. Г.О. Богданов провів дослідження зі згодовування звичайної та високолізінової кукурудзи, впливу лізину та метіоніну на продуктивність маток, впливу фосфату на молочну продуктивність корів та ін. Результати науково-дослідної роботи відображені в понад 50-ти статтях. Він виступає з доповідями на міжнародних конференціях, симпозіумах. Так, у 1970 р. прийняв участь у симпозіумі в Швеції, 1972 – Великій Британії. У 1972 р. Г.О. Богданова обрано членом-кореспондентом ВАСГНІЛ. Учений багато зробив для зміцнення матеріальної бази інституту. Так, Г.О. Богданов займався будівництвом двох будинків під житло для співробітників вузу. У цей же час було прокладено асфальт до залізничної платформи «Лозовеньки», реконструюється енергозабезпечення, водопровід, уводиться газова магістраль: Харків-інститутське містечко, будуються магазин, біостанція та морфологічний корпус клініки. «Літаючий сенатор» – так називали лектора студенти. Він дійсно багато їздив та літав, «вибиваючи» обладнання для рідного вузу. Був ініціатором та організатором двох великих міжнародних виставок обладнання для тваринництва, які було проведено на базі ХЗВІ. Він знаходив спортивне обладнання для стадіону, сучасну літературу для бібліотеки та ін. [3, с. 28-29].

У серпні 1973 р. Г.О. Богданов повертається до НДІ тваринництва Лісостепу та Полісся УРСР вже на посаду його директора. Впродовж даного періоду учений продовжує дослідження попередніх років та розпочинає нові про відгодівлю бугайців на гранулах, продуктивність та обмін речовин у ремонтних свинок при використанні різноманітних протеїнових кормів. На основі проведених досліджень Г.О. Богдановим опубліковано понад 60 наукових праць. Дослідження вченого були зосереджені на питаннях раціонального утримання тварин, використання сечовини, кукурудзяного силосу, цукрового буряку, звичай-

ної та високолізинової кукурудзи у годівлі тварин, вивченні амінокислотного живлення, а також організації годівлі тварин в умовах промислового виробництва молока та яловичини.

Учений активно представляв результати своїх наукових досліджень на міжнародній арені: 1974 р. брав участь у радянсько-болгарському симпозиумі, присвяченому питанням організації виробництва молока та яловичини на сучасних великих фермах ВРХ, 1974 – у радянсько-канадському симпозиумі в Отаві.

У серпні 1976 р. Г.О. Богданов став ректором УСГА, плідно працюючи на цій посаді. Так, впродовж 1976-1979 рр. він відновив роботу 10 рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій, було розпочато будівництво навчального та інженерного корпусів, допоміжних підрозділів факультету механізації сільського господарства, споруджено навчально-виробничу базу факультету механізації УСГА в с. Новосілки, здійснено надбудову ветеринарного корпусу №6, розпочато будівництво гуртожитків №10 і №11, побудовано дім на вул. Бубнова 13, дім у с. Новосілки для співробітників УСГА, промисловий молочний комплекс в агростації «Митниця», переобладнано комплекс м'ясного скотарства в навчально-дослідному господарстві «Ворзель» [11]. У цей період вчений провів дослідження з вивчення особливостей рубцевого та кишкового травлення у бичків м'ясного напрямку при використанні повнораціонних гранульованих комбікормів, підвищення ефективності використання соломи у складі солон'яно-зернових гранульованих кормосумішок, виробництво яловичини та молока на промисловій основі. У співавторстві з іншими вченими підготував та видав довідник з диференційованої годівлі різних видів сільськогосподарських тварин та статевих груп (корів, молодяку ВРХ, овець, свиней) [9]. Впродовж даного періоду Г.О. Богданов підготував понад 40 наукових робіт. У 1977 р. учений здійснив поїздку до Сан-Антоніо (Техас, США) на симпозиум, підготувавши три доповіді: 1) поліпшення технології виробництва молока у великих господарствах СРСР; 2) збільшення білка у раціонах тварин; 3) інтенсивне виробництво яловичини в Радянському Союзі [3].

Упродовж 1970-1985 рр. Г.О. Богданов входив до складу, а з 1997 р. очолював експертну раду із зоотехнії та ветеринарної медицини ВАК України. Про значний обсяг роботи ученого на даній посаді та проблеми щодо атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, з якими він зіткнувся на цій посаді, дізнаємося з його доповіді на Президії ВАК України [12].

Г.О. Богданов входив до складу наукової громадської ради при ВАК України, що була дорадчо-консультативним органом, який формувався з метою створення ефективних організаційних і правових умов для всебічної реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами, забезпечення відкритості діяльності ВАК України, врахування громадської думки у процесі підготовки й організації виконання її рішень, підтримки постійного діалогу з науковою громадськістю, створення можливостей для вільного та об'єктивного висвітлення процесу атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації засобами масової інформації.

У серпні 1972 р. Г.О. Богданова обрано членом-кореспондентом Південного відділення ВАСГНІЛ та заступником голови відділення. Впродовж 1979 - 1987 рр. – голова президії Південного відділення, віце-президент ВАСХНІЛ. 1980 р. його обрано депутатом Верховної ради України десятого скликання, 1985 р. – 11 скликання. Протягом 1985-1987 рр., працюючи у Південному відділенні ВАСХНІЛ, Г.О. Богданов одночасно був заступником голови центрального державного органу управління агропромисловим комплексом республіки – Держагропрому УРСР [13]. У 1986-1988 Г.О. Богданов стає головним редактором журналу «Вісник сільськогосподарської науки». У 1987-1990 рр. – першим заступником Голови Президії Південного відділення ВАСГНІЛ.

У 1990-1996 рр. Г.О. Богданов працював в УСГА завідувачем кафедри технології виробництва молока і яловичини. Наукові дослідження вчений змінив згідно вимог часу. Зокрема, він почав займатися розробкою науково-обґрунтованих програм, стратегій щодо перепрофілювання господарств на ведення м'ясного скотарства на забруднених внаслідок аварії на ЧАЕС територіях, проводив еколого-генетичний моніторинг у тваринництві, оцінку

ефективності використання сорбентів при виробництві тваринницької продукції в господарствах Чорнобильської зони [14, 4, 5 та ін.]. У полі зору Г.О. Богданова також знаходилися питання щодо біотехнології розмноження ВРХ [16, 17, 15 та ін.]. Результати багаторічних досліджень вченого з питань годівлі сільськогосподарських тварин лягли в основу написаного ним навчального підручника, де було висвітлено питання поживності кормів, повноцінної годівлі тварин, організації раціональної годівлі. У друге видання (перше вийшло друком у 1981 р.) [1] підручника введено такі нові розділи, як «Використання математичних методів ЕОМ при організації повноцінної годівлі тварин», «Наслідки незбалансованої годівлі», «Фактори екології при годівлі тварин» [2]. Учений продовжував активно приймати участь у міжнародних зібраннях: 1990 р. – у роботі конференцій в Чилі, 1993 – в Туреччині, 1994 – в Польщі, 1998 – в Бельгії та Мінську. Впродовж зазначеного періоду дослідник підготував та видав понад 25 наукових праць.

Таким чином, у руслі власних наукових розробок учений активно займався дослідженнями проблем використання повнораціонних гранульованих комбикормів, підвищення ефективності використання соломи у складі солom'яно-зернових гранульованих кормосумішок розробкою науково-обґрунтованих програм, стратегій щодо репрофілювання господарств на ведення м'ясного скотарства на забруднених внаслідок аварії на ЧАЕС територіях, проводить еколого-генетичний моніторинг у тваринництві, здійснює оцінку ефективності використання сорбентів при виробництві тваринницької продукції у господарствах Чорнобильської зони, розроблення методів стимуляції репродуктивності у самок сільськогосподарських тварин.

Наукові інтереси Г.О. Богданова були пов'язані із завданнями, які ставилися перед зоотехнічною наукою потребами сільськогосподарського виробництва і розвивалися у руслі вітчизняної та світової науки. Серед основних напрямів досліджень вченого можна виділити наступні: 1) годівля сільськогосподарських тварин; 2) вирощування молодняка; 3) ведення тваринництва у зонах радіаційного забруднення; 4) метаногенез жуйних; 5) біотехнологія відтворення ВРХ; 6) організація годівлі корів в умовах промислового виробництва молока та яловичини. Вчений є автором багатьох теоретичних розробок, які знайшли широке практичне застосування в тваринництві. Він розширив коло досліджуваних питань з годівлі. Актуалізував питання енергетичного, протеїнового та мінерального живлення сільськогосподарських тварин. Розширив наукові дані щодо технології виробництва та використання кормів. Розробив кормові добавки для жуйних і способи їх приготування, способи отримання ЗЦМ. Дослідив фізіологію та біохімію травлення та обміну речовин у свиней та ВРХ за використання різних протеїнових кормів, синтетичних амінокислот, небілкових азотистих речовин та вітамінів. Вчений приділив значну увагу питанню проблеми мінерального живлення тварин, зокрема метаболізму фосфору та кальцію в організмі, впливу мікроелементів (кобальту, міді, марганцю) на їхній розвиток. Під його керівництвом або безпосередньої участі розроблено та видано нормативи та довідники з організації повноцінної годівлі. Григорій Олександрович розробив низку рекомендацій і інструкцій з годівлі сільськогосподарських тварин, раціонального використання кормів та удосконалення технології їхнього силосування та хімічного консервування. Обґрунтував заходи з підвищення ефективності моніторингу в тваринництві в умовах техногенного забруднення; здійснив оцінку наслідків Чорнобильської катастрофи та науково обґрунтував контрзаходи щодо відновлення тваринництва в найбільш забруднених радіонуклідами регіонах України. Розробив препарати та способи для стимуляції репродуктивної функції у самок сільськогосподарських тварин. Розширив уявлення про роль галузі тваринництва у виникненні «парникового ефекту»; дослідив вплив годівлі на утворення метану в рубці жуйних та запропонував шляхи його зменшення. Він запропонував нові методи організації та технології годівлі корів і кормовиробництва на промислових комплексах з виробництва молока та яловичини.

Впродовж 1996-2000 рр. Г.О. Богданова обрано академіком-секретарем відділення тваринництва, ветеринарної медицини й переробки продукції УААН, з 2000 по 2006 рр. – він

заступник академіка-секретаря відділення. У 2009 р. ученого було нагороджено медаллю «Відмінник аграрної освіти і науки» I ступеню. 30 травня 2009 р. вчений-дослідник помер.

В діяльності Г.О. Богданова яскраво проявилися риси талановитого науковця, педагога та чудового організатора науки. Досягти успіху йому допомогли талант зоотехніка-дослідника та експериментатора, активна життєва позиція, надзвичайна працелюбність, цілеспрямованість, високий професіоналізм та самоорганізованість.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Богданов Г.А. Кормление сельскохозяйственных животных: учеб. для студ. вузов по спец. «Зоотехния». Москва: Колос, 1981. 432 с.
2. Богданов Г.А. Кормление сельскохозяйственных животных: учеб. для студ. высш. учеб. завед. по спец. «Зоотехния» [2-е изд., перераб. и доп.]. Москва: Агропромиздат, 1990. 624 с.
3. Богданов Григорій Олександрович: бібліогр. покажч. наук. пр. за 1951–2012 роки / НААН, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т тваринництва; уклад. В.А. Вергунов, О.П. Анікіна, Л.А. Кириленко, Є.В. Руденко, В.В. Кунець, Л.В. Гончаренко, Н.В. Камишан; наук. ред. В.А. Вергунов. Харків, 2015. 160 с.
4. Богданов Г.О., Царенко О.М. Актуальні проблеми екологічної безпеки в промисловому птахівництві і шляхи їх вирішення. Економіка та екологія виробництва продукції птахівництва на основі прогресивних технологій / М-во агропром. комплексу України, УААН, Сум. держ. аграр. ун-т. Суми: Козац. вал, 1999. С. 23–29.
5. Богданов Г.О., Янчук Н.Я., Михайлов О.В., Нікітін Д.Е. Використання цеоліту для стимуляції виведення цезію-137 із організму гусей на заключній стадії відгодівлі птиці. Наука. Чорнобиль–98 : зб. тез наук.-практ. конф., 11–12 лют. 1999 р. / М-во України з питань надзвичайних ситуацій та захисту населення від наслідків чорнобильської катастрофи, Європ. центр техн. безпеки. Київ, 1999. С. 55.
6. Даниленко І.А., Богданов Г.О. Застосуйте літне пасовищно-табірне утримання свиней. Харків: Кн. вид-во, 1959. 10 с.
7. Даниленко І.А., Богданов Г.О. Інструктивні вказівки по літньому пасовищно-табірному утриманню свиней. Київ, 1959. 13 с.
8. Даниленко І.А., Старовойтов О.М., Богданов Г.О. Шлункове соковиділення і травлення у свиней в умовах сухого годування концентратами з добавкою зелених та соковитих кормів. Бюл. наук.-техн. інформ. / УАСГН, Наук.-досл. ін-т тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР. Харків, 1959. Вип. 7. С. 21–26.
9. Довідник по годівлі сільськогосподарських тварин / Г.О. Богданов, О.Є. Привало, В.А. Кузнецов [та ін.]; за ред. Г. О. Богданова. Київ: Урожай, 1977. 408 с.
10. Кандиба В.М., Ібатуллін І.І., Костенко В.І. Актуальні інноваційні концепції перспективного розвитку науки про біологічно повноцінну годівлю високопродуктивних тварин в контексті творчого спадку академіка Г.О. Богданова. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Київ, 2015. Вип. 205. С. 12–22.
11. Мельничук Д.О. 2013 рік — 115-річчя НУБіП України: виступ. 2013. URL.: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u73/D.Melnychuk_UKR.pdf (дата звернення 12.12.2017).
12. Про роботу експертної ради із зоотехнії та ветеринарної медицини: Постанова Президії ВАК України від 16.10.1997№21-09/8.URL.: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS5663.html (дата звернення 11.11.2017).
13. Про затвердження складу колегії Державного агропромислового комітету УРСР: постанова Ради Міністрів Української РСР від 30 грудня 1985 р. № 467. URL.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/467-85-%D0%BF> (дата звернення 11.11.2017).
14. Рекомендації зі створення і ведення галузі м'ясного скотарства в забруднених радіонуклідами районах України / М. В. Зубець, Г. О. Богданов, Г. Т. Шкурин [та ін.]; М-во АПК України, М-во України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту від наслідків Чорноб. катастрофи, УААН, Укр. виробн.-наук. асоц. «М'ясне скотарство»; за ред. Г. Т. Шкурин. Київ, 1998. 53 с.
15. Рекомендації щодо стимуляції суперовуляції у корів-донорів з використанням біологічно активних речовин / В.І. Шеремета, Г.О. Богданов, В.О. Опанасенко, В.П. Поліщук; УААН, Нац. аграр. ун-т. Київ, 1999. 10 с.
16. Шеремета В.І., Богданов Г.О., Поліщук В.П. Вплив мікроелементів на біохімічний стан організму телиць та їх відтворювальну функцію. Проблеми агропромислового комплексу: пошук,

досягнення: тези доп. наук. конф. проф.-виклад. складу та асп. / Укр. держ. аграр. ун-т. Київ, 1993. С. 103.

17. Шеремета В.І., Богданов Г.О., Поліщук В.П. Рівень суперовуляції та вихід придатних ембріонів у корів-донорів при згодовуванні їм хумоліту. Актуальні питання ветеринарної медицини: матеріали наук.-вироб. конф., присвяч. 75-річчю фак. вет. медицини / Нац. аграр. ун-т. Київ, 1995. С. 134.

REFERENCES

1. Bogdanov, G.A. (1981), *Kormlenie sel'skokhozyaystvennykh zhyvotnykh: ucheb. dlya stud. vuzov po spets. «Zootekhnika»*, Kolos, Moskva, 432 s.

2. Bogdanov, G.A. (1990), *Kormlenie sel'skokhozyaystvennykh zhyvotnykh: ucheb. dlya stud. vyssh. ucheb. zaved. po spets. «Zootekhnika» [2-e izd., pererab. i dop.]*, Agropromizdat, Moskva, 624 s.

3. Bohdanov Hryhorii Oleksandrovych: bibliohr. pokazhch. nauk. pr. za 1951–2012 roky (2015) / NAAN, Nats. nauk. s.-h. b-ka, In-t tvarynnytstva; ukhad. V.A. Verhunov, O.P. Anikina, L.A. Kyrylenko, Ye.V. Rudenko, V.V. Kunets, L.V. Honcharenko, N.V. Kamyshan; nauk. red. V.A. Verhunov. Kharkiv, 160 s.

4. Bohdanov, H.O. & Tsarenko, O.M. (1999), Aktualni problemy ekolohichnoi bezpeky v promyslovomu ptakhivnytstvi i shliakhy yikh vyrishennia. Ekonomika ta ekolohiia vyrobnytstva produktsii ptakhivnytstva na osnovi prohresyvnykh tekhnolohii / M-vo ahroprom. kompleksu Ukrainy, UAAN, Sum. derzh. ahrar. un-t., Kozats. val, Sumy, S. 23–29.

5. Bohdanov, H.O. & Yanchuk, N.Ya. & Mykhailov, O.V. & Nikitin, D.E. (1999), Vykorystannia tseolitu dlia stymuliatsii vyvedennia tseziuu-137 iz orhanizmu husei na zakliuchnii stadii vidhodivli ptytsi. Nauka. Chornobyl–98 : zb. tez nauk.-prakt. konf., 11–12 liut. 1999 r. / M-vo Ukrainy z pytan nadzvychainykh sytuatsii ta zakhystu naseleння vid naslidkiv chornobylskoi katastrofy, Yevrop. tsentr tekhn. Bezpeky, Kyiv, S. 55.

6. Danylenko, Y.A. & Bohdanov, H.O. (1959), Zastosovuite litnie pasovyschno-tabirne utrymanna svynei, Kn. vyd-vo, Kharkiv, 10 s.

7. Danylenko, Y.A. & Bohdanov, H.O. (1959), Instruktyvni vkazivky po litnomu pasovyschno-tabirnomu utrymanni svynei, Kyiv, 13 s.

8. Danylenko, Y.A. & Starovoitov. O.M. & Bohdanov, H.O. (1959), Shlunkove sokovydilennia i travlennia u svynei v umovakh sukhooho hoduvannia kontsentratomy z dobavkoiu zelenykh ta sokovytykh kormiv. Biul. nauk.-tekhn. inform. / UASHN, Nauk.-dosl. in-t tvarynnytstva Lisostepu i Polissia URSR, Kharkiv, Vyp. 7, S. 21–26.

9. Dovidnyk po hodivli silskohospodarskykh tvaryn(1977) / H.O. Bohdanov, O.Ye. Pryvalo, V.A. Kuznetsov [ta in.]; za red. H. O. Bohdanova, Urozhai, Kyiv, 408 s.

10. Kandyba, V.M. & Ibatullin, I.I. & Kostenko, V.I. (2015), Aktualni innovatsiini kontseptsii perspektyvnoho rozvytku nauky pro biolohichno povnotsinnu hodivliu vysokoproduktyvnykh tvaryn v konteksti tvorchoho spadku akademika H.O. Bohdanova. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Ser. Tekhnolohiia vyrobnytstva i pererobky produktsii tvarynnytstva, Kyiv, Vyp. 205, S. 12–22.

11. Melnychuk D.O. 2013 rik — 115-richchia NUBiP Ukrainy: vystup, 2013. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u73/D.Melnichuk_UKR.pdf (data zvernennia 12.12.2017).

12. Pro robotu ekspertnoi rady iz zootekhnii ta veterynarnoi medytsyny: Postanova Prezydii VAK Ukrainy vid 16.10.1997№21-09/8, URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS5663.html (data zvernennia 11.11.2017).

13. Pro zatverdzhennia skladu kolehii Derzhavnoho ahropromysloвого komitetu URSR: postanova Rady Ministriv Ukrainskoi RSR vid 30 hrudnia 1985 r. № 467, URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/467-85-%D0%BF>(data zvernennia 11.11.2017).

14. Rekomendatsii zi stvorennia i vedennia haluzi m'iasnoho skotarstva v zabrudnennykh radionuklidamy raionakh Ukrainy (1998) / M.V. Zubets, H.O. Bohdanov, H. T. Shkuryan [ta in.]; M-vo APK Ukrainy, M-vo Ukrainy z pytan nadzvychainykh sytuatsii ta u spravakh zakhystu vid naslidkiv Chornob. katastrofy, UAAN, Ukr. vyrob.-nauk. asots. «M'iasne skotarstvo»; za red. H.T. Shkuryana, Kyiv, 53 s.

15. Rekomendatsii shchodo stymuliatsii superovuliatsii u koriv-donoriv z vykorystanniam biolohichno aktyvnykh rechovyn (1999) / V.I.Sheremeta, H.O. Bohdanov, V.O.Opanasenko, V.P.Polishchuk; UAAN, Nats. ahrar. un-t., Kyiv, 10 s.

16. Sheremeta, V.I. & Bohdanov, H.O. & Polishchuk, V.P. (1993), Vplyv mikroelementiv na biokhimichni stan orhanizmu telyts ta yikh vidtvoriuvalnu funktsiiu. Problemy ahropromysloвого kompleksu: poshuk, dosiahnennia: tezy dop. nauk. konf. prof.-vyklad. skladu ta asp. / Ukr. derzh. ahrar. un-t., Kyiv, S. 103.

17. Sheremeta, V.I. & Bohdanov, H.O. & Polishchuk, V.P. (1995), Riven superovuliacii ta vykhid prydatnykh embrioniv u koriv-donoriv pry zghodovuvanni yim khumolitu. Aktualni pytannia veterynarnoi medytsyny: materialy nauk.-vyrob. konf., prysviach. 75-richchiu fak. vet. medytsyny / Nats. ahrar. un-t., Kyiv, S. 134.

Kashpersky V. Contribution of Academician G.O. Bogdanov in the development of zootechnical science in Ukraine.

In the article the contribution of Academician of the Ukrainian Academy of Agrarian Sciences G.O. Bogdanov in the organization and development of zootechnical science in Ukraine. It was discovered that during a considerable part of his life in leading positions, the scientist supervised research work on various issues of zootechnics, provided scientific and methodological assistance to scientists and zootechnics of the country, every year participated in international, all-Union and Ukrainian scientific conferences, meetings and symposiums. The scientist became the author of numerous scientific works, which to this day have not lost their practical significance. Scientific interests of G.O. Bogdanov was associated with the tasks that were addressed to the zootechnical science of the needs of agricultural production and developed in the direction of domestic and world science.

Key words: *academician G.O. Bogdanov, zootechnical science, scientific activity, scientific school.*

Одержано 26.01.2018.